

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaa 2016

Kapitali 11. Nakorsat eqqartuussiveqarfinnut ikiuuttarnerat

Pisariaqartitsineq naapertorlugu suliani eqqartuussiveqarnikkut peqqinnissakkullu naliliivigisassani, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik oqartussanut ikiuuttarpoq. Tamatuma saniatigut apeqqutit eqqartuussiveqarnermut peqqinnissaqarfimmullu tunngasut pillugit nakorsanik siunnersuillunilu ilitsersuisarpoq.

Nunap isorartuneranut unammilligassaqaarneq tunngavigalugu eqqartuussiveqarnermut atatillugu inunnik misissuisarneq, aqqusinermi angallannermi tigusaasunut ataataassarsiuinernullu tunngatillugu aaviisarneq toqusunillu misissuisarneq, sinerissami peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuini nakorsanut suliakkiussaapput. Toqusut ammarlugit misissugassat Danmarkimit aggersakkanit eqqartuussivinnut politeqarnermullu atatillugu misissuisartunit suliarineqartarput.

Toqussutaasimasup suunerata nalunaarnissaanut atugassatut toqusut uppersaataat (attestit) tamarmik Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nassiunneqartarput. Toqusut uppersaataasa paasissutissamik sapinngisamik tamakkiisunik imaqaarnerat qulakkeerniarlugu pitsaassusaat misissuiffiqeqartarpoq. Ataani *toqussutaasutut* nalunaarsimasut nakorsat toqusunut uppersaamma krydsilersuiffissani nalinginnaasumik-, ajunaarnikkut-, imminut toqunnikkut-, toqutaanikkut/ nakuuserfigineqarnikkut- sumik toqquteqaarnerat paasineqanngitsulluunniit pillugit krydsilersugaannik tunngaveqarput. Taakku agguataarneqarnerat Tabeli 1-imi takutinneqarpoq. Qujanartumik toqussutaasut nalinginnaasumik patsiseqartut suli amerlaneroqaat tabelimilu taakku ilanngunneqanngillat.

Kalaallit Nunaanni imminut toquttut 10 %-it missaanniittut suli ernumanaatilimmik amerlassuseqarput. Kisitsisit tunngaviusut annikitsuinnaanerata pissutaalluni imminut toqunnissamut pitsaaliuinermit atatillugu iliuserisat assigiinngitsut ilumut iluaqutaasimanerannik - kisitsisit aallaavigalugit inerniliinissaq ajornakusoorpoq. Nunanullu Avannarlernut allanut sanilliussissagaanni Kalaallit Nunaanni imminut toquttut amerlaqaat. Inuiaqatigiinni ukiumut agguataarineq sillimaffigalugu naatsorsuissagaanni taava ass. angutit 100.000-iuppata 100-it missaat imminut toqussimasutut nalunaarsimapput. Nunanut Avannarlernut allanut assersuussissagaanni angutit 100.000-iuppata 20-it missaat imminut toqussimapput (najoqutaq: tabeli 4.1.6, NOMESCO-p ukiumoortumik nalunaarusiaani "Health Statistics for the Nordic Countries 2016" <http://nowbase.org/da/publications>).

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik 2015-imi 2016-imilu sulianut biilernermit allagartanut tunngasunut ikittunut (<10) akuleruppoq.

2016-imi Nunatsinni Nakorsaaneqarfik qanga naartulersitsisimanermit tunngasunik 58-inik (marlulisut marluk) suliaqarpoq. Taakku ataataasup kinaassusersinissaanut atatillugu suliani atorineqartarput. Meeqqat tallimmeereersimagaangata suliat

malunnaatilimmik ikilisarput. Suliart arfinillit nakorsanut eqqartuussinerni siunnersuisoqatigiinnut naliliivigisassanngorlugit nassiunneqarput (Tabeli 2).

Tabel-it

Tabeli 1. Pissusissamisuunngitsumik toqquteqartut procentingorlugit toqusunut tamanut sanilliunneqarnerat						
		2011	2012	2013	2014	2015
Ajunaarnerit	Amerlassusaat	13	15	21	15	21
	%	2,7	3,4	4,8	3,3	4,8
Imminut toquttut	Amerlassusaat	51	35	45	46	33
	%	10,8	7,9	10,2	10,3	7,5
Toqutaasut	Amerlassusaat	2	6	6	3	3
	%	0,4	1,4	1,4	0,7	0,7
Ilisimatitsissutaanngitsut	Amerlassusaat	7	8	7	4	18
	%	1,5	1,8	1,6	0,9	4,1
Katillugit		473	442	442	448	439

Nassuiaat: Kisitsisit toqusimasut uppersaataannit Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit tiguneqartunit tunngaveqarput. Kisitsist taaku toqussutaasunik nalunaarsuiffimmi kisitsisinit tutsuiginarsakkanit allaassuteqarsinnaapput. Tamatuma saniatigut kisitsisist "uumapput", imaappoq ass. toqurnermut uppersaataat naqqiuteqarfigineqarsimasinnaavoq-tamatumalu kingunerisaanik ukiumoortumik nalunaarusiaasartut siuliini kisitsisit annikitsumik allaassuteqarsinnaapput.

Tabeli 2	Qanga naartulersitsisimanermut uppersaatinik tunniussineq												
	♂ Ukiui				♀ Ukiui				Arnaata ukiui			Nakorsat eqqartuussinemi siunnersuisoqatiguit	
	<1	1-4	5>	Katillugit ♂	<1	1-4	5>	Katillugit ♀	Katillugit ♂+♀	14-24	25-34		35>
Nanortalik					3			3	3	1	2		
Qaqortoq	1			1	1			1	2		2		
Narsaq	1			1				1	1				
Paamiut	1			1		1	1	2		2			
Nuuk	7	3		10	6	3		9	19	10	7	2	*4
Maniitsoq					1		1	2	2	2			
Sisimiut	3			3	2			2	5	4		1	
Aasiaat	2			2	3		1	4	6	5		1	
Ilulissat	2	1		3	3			3	6	3	3		
Qeqertarsuaq					1			1	1	1			
Uummannaq					2			2	2		2		
Tasiilaq	4		2	6		2	1	3	9	5	4		*2
Katillugit	21	4	2	27	22	5	4	31	58	32	22	4	*6

* Inoorlaat 2800 gr. inorlugit oqimaassusillit nakorsanit eqqartuussinemi siunnersuisoqatigiinnit naliliivigineqartarput.